



Fakulta lesnická
a dřevařská

Kryštof Liebich

Christoph Liebich

* 9.října 1783 *Falkenberg*

† 22.ledna 1874 *Praha*



Litografický portrét

- pořízen Liebichovými žáky



Liebich a jeho doba

- V rozpětí 75 let na přelomu 18. a 19. století se odehrál zásadní vývoj –

ZROD LESNICKÉHO ŠKOLSTVÍ

- **1773** (před 235 roky) založil Ignác Jan Ehrenwerth lesnickou školu v Blatně – škola zanikla 1791
 - Po roce 1775 přednášel o pěstování lesů (byla to jakási encyklopedie lesnictví) prof. Schönbauer v rámci výuky pro stolicí polního hospodářství Univerzity Karlo-Ferdinandovy v Praze.
 - Profesor Buček (Butschek) (asi od roku 1777) měl výklady o polním a lesním hospodářství
- **1795** vznikla lesnická škola ve Zlaté koruně (*učili tam Ehrenwerthovi žáci Fr.J.Matz a F.Schönauer*)
- **1798** doporučil hukvaldský polesný Tomáš Keller zřídit lesnickou akademii
- **1813** je zřízen lesnický ústav v Mariabrunnu u Vídně – studovala tam řada Čechů

Liebich a jeho doba

- **1821** v Dačicích založil lesnickou školu lesmistr Hlava – *zanikla 1830*
- **1827** anonymní článek v „Časopisu Národního musea“ doporučuje zřídit na pražské universitě, nebo technice, stolicí lesnické vědy
- **1828** vzniká lesnická škola v Plasích (lesmistr Jan Nussbauer) – *zanikla 1834*
- **1838** na Amálině hoře u Křivoklátu je otevřena dvouletá lesnická škola (lesmistři J.F.Gintl, F.Truxa a taxátor Kalivoda) – *zanikla asi 1848*

Liebich a jeho doba

- **15. listopadu** 1848 zahajuje se výuka „Lesnických věd“ na České polytechnice v Praze
(tedy 75 let po vzniku školy Ehrenwerthovy)

Pražská polytechnika měnila velmi často své oficiální pojmenování

V období Liebichova působení:

- 1848 – 1861
 - **(Český) stavovský polytechnický ústav v Praze** - *Ständisches polytechnisches Institut in Prag*
- 1861 – 1869
 - **Královský český polytechnický zemský ústav v Praze**
 - (od roku 1863 **Polytechnický ústav království českého** - *Polytechnisches Institut des Königsreich Böhmen*)

Kdo byl Kryštof Liebich

- Christoph Liebich se narodil 8.října 1783 ve Falkenbergu (ve Slezsku).
- Studoval na Královské vyšší škole stavební ve Vratislavi
- Složil státní zkoušky pro královské zemské měřiče
- Absolvoval tříletou praxi v lesním hospodářství
- Studoval od roku 1810 na soukromém lesním učilišti v Zillbachu (Durynsko), kde působil významný lesník Heinrich Cotta
- O rok později tato soukromá škola přesídlila do Tharandtu (u Drážďan), kde byl přeměněna roku 1816 na Královskou lesnickou akademii.

Kdo byl Kryštof Liebich

- Liebich absolvoval tharandtskou školu roku 1812
- pak byl ustanoven c.k. komorním lesním inženýrem ve Lvově
- roku 1818 přešel v této funkci do lesního oddělení administrace komorních statků v Praze
- tam působil s význačnými lesníky té doby jako byl Ignác Ehrenwerth, Jan Tomaschek, Jakub Schmidt

Liebich vydává časopisy

- roku **1826** byl jako přebytečný z administrace státních statků propuštěn
 - pak se věnoval publikační činnosti a později činnosti pedagogické
- **1825-1831** vydával
 - *Der aufmerksame Forstmann oder das Neueste und Berkenswertheste aus dem Forst-und Jagdfache*
 - (Pozorný lesník nebo to nejnovější a nejpozoruhodnější z lesnického a mysliveckého oboru)
- **1831- 1835**
 - *Das Allgemeine Forst-und Jagdjournal*
 - (Všeobecné lesnické a myslivecké noviny)

Pozorný lesník nebo to nejnovější a nejpozoruhodnější z lesnického a mysliveckého oboru



Popis náplně výuky v lesnické škole v Plasích v časopisu **Aufmerksame Forstman**

- 1828 navštěvovalo plaskou školu Jana Nussbauera 6 žáků

Vyučovalo se

1. ročník

- 6 hodin týdně: etika, náboženství, logika
- 10-12 hodin týdně: botanika geologie a přírodopis, entomologie a kreslení plánů
- 10 – 12 hodin týdně: pěstování lesa, ochrana, hospodářská úprava lesů a technologie

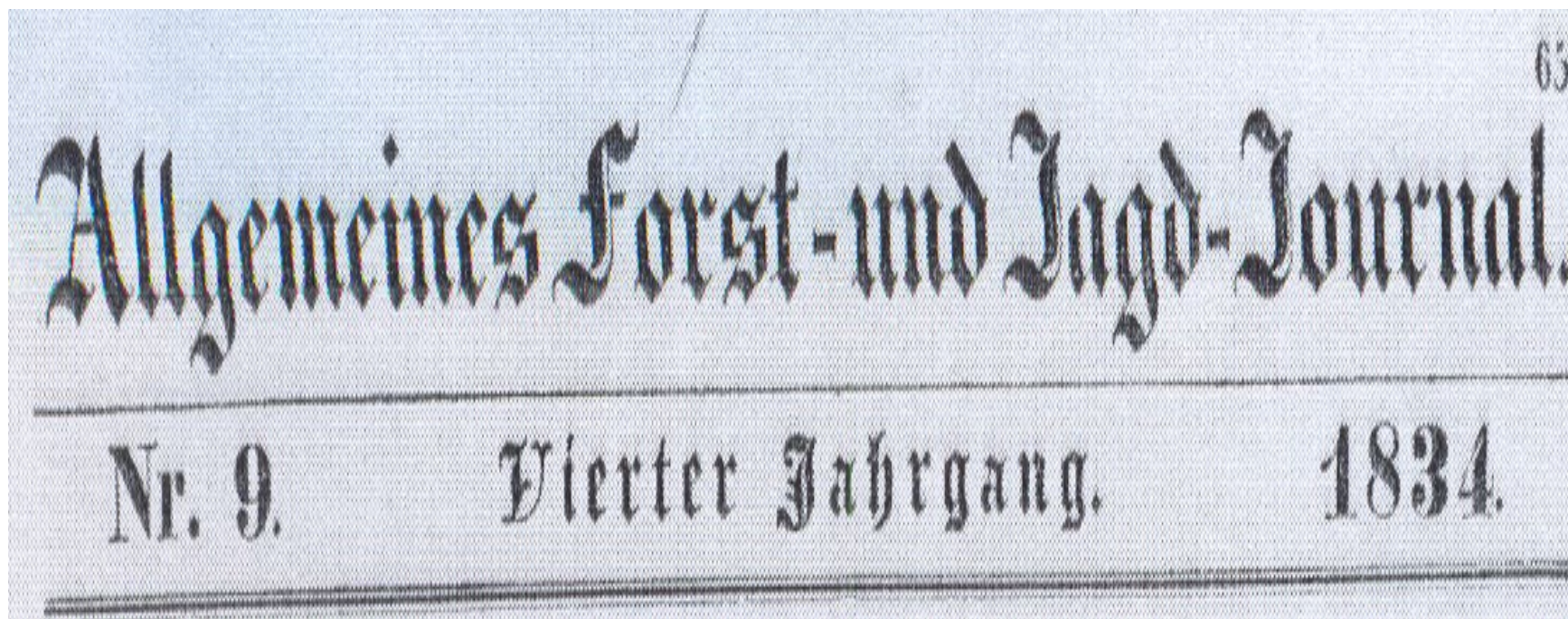
2. ročník

- chemie, fyzika, algebra, stereometrie, nivelace,

3. ročník

- lesní účetnictví, lesnická administrativa a praktické otázky z oboru lesnictví

Všeobecné lesnické a myslivecké noviny



Liebich vydává časopisy

▪ 1837 – 1840

- *Allgemeines Forst-,Jagd-und Seidenbaujournal*
- (Všeobecné lesnické, myslivecké a hwedvábnické noviny)

▪ 1851-1856

- *Oesterreichs Central-Forst-Organ*
- (Rakouský ústřední lesnický orgán)

▪ 1860-1863

- *Allgemeine Oesterreichische Zeitung für Forstkultur*
- (Všeobecný rakouský časopis pro řestování lesa)

Liebich vydává časopisy a knihy

- naprostou většinu obsahu časopisů naplňoval vydavatel svými příspěvky ve kterých velmi temperamentně uplatňoval své zásady taxační, pěstební i organizační, např:
 - Popis nejrůznějších lesů
 - Vliv lesů na zdraví oblasti
 - Výnosy lesů na Šluknovsku
 - Lesní škůdci na Ašsku
 - Pěstování kaštanovníku setého
 - Pěstování akátu a habru
 - Přesazování 15-20 letých smrků
 - Lesní polaření
 - Ve třicátých letech velmi podporoval pěstování bource morušového
- **Kromě časopisů vydal Liebich v letech 1826 až 1869 desítku knižních publikací**

Některé názory c.k.komorního lesního inženýra Liebicha tak jak je publikoval

- Rozdělení lesů do pěti věkových tříd
- Naturální i finanční etát stanovit pro nejbližších 10 let
- Nutná každoroční kontrola plánované a provedené těžby
- Hlavní úkol hospodaření je udržení kmenové podstaty lesního majetku
- Zaručení trvalé udržitelnosti a nepřetržitosti výtěže a výnosu
- Les považoval za statek všeobecné důležitosti a proto má stát právo ovlivňovat hospodaření i v soukromých lesích
- Pochopil význam prostředí pro růst a vývoj lesních porostů
- Chtěl rozdělit lesy na dvě kategorie na porosty pro pěstování užitkového dřeva (vysoká kvalita) a jiné na palivo – různé doby obmýání (pro palivo list. 60 a pro jehl.40 let), různé dřeviny i rozdílnou výchovu
- Zdůrazňoval produkční funkci lesa (považoval ji za prvořadou)

Některé názory c.k.komorního lesního inženýra Liebicha tak jak je publikoval

- Les plní dle Liebicha tři důležité funkce ve prospěch člověka
 - poskytuje mu nezbytné materiální potřeby
 - zastiňuje, zúrodňuje a ochraňuje půdu
 - živí vody a řeky a udržuje atmosféru v dobrém stavu

Některé názory c.k.komorního lesního inženýra Liebicha tak jak je publikoval

- Les plní dle Liebicha tři důležité funkce ve prospěch člověka
 - poskytuje mu nezbytné materiální potřeby
 - zastiňuje, zúrodňuje a ochraňuje půdu
 - živí vody a řeky a udržuje atmosféru v dobrém stavu

Vybudování vysokoškolského lesnického ústavu

- Poprvé publikoval návrhy roce **1829** ve svém časopise *Der aufmerksame Forstmann*
 - ... Pozorný lesník nebo to nejnovější a nejpozoruhodnější z lesnického a mysliveckého oboru
 - (článek je datován 25.dubna 1826)
 - Dne 15. listopadu 1848 zahájil přednášky o „Lesnických vědách“ na pražské polytechnice

(Český) stavovský polytechnický ústav v Praze

Ständisches polytechnisches Institut in Prag

Zahajovací přednáška *15. listopadu 1848*

- Název přednášky:
 - Forstrath Liebich's Eröffnungsrede als Dozent der Forstwissenschaft an der Prager böhmischen ständischen Polytechnik
- Zahajovací řeč lesního rady Liebicha jako docenta lesnické vědy na Pražské české stavovské polytechnice
 - OBSAH zahajovací přednášky: reforma pěstování lesů a lesnické taxace

Pedagogická kariéra doc.Liebicha

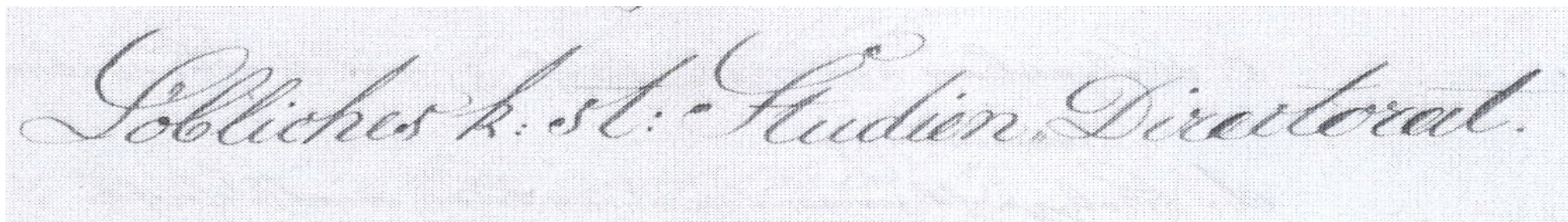
- Začátkem roku 1849 rozhodnutím ministerstva školství ve Vídni byl jmenován Liebich docentem a přednášky byly oficiálně vyhlášeny
- Doc.Liebich poskytoval encyklopedické lesnické vzdělání velké řadě techniků a lesních zeměměřičů (většinou české národnosti) 19 let

Přednášky

- Zájem o přednášky doc.Liebicha byl velký a tak již v prvním roce měl 49 posluchačů
- Za přednášky bylo Liebichovi povoleno vybírat pololetně 5 zl. od každého posluchače
 - Pilným a nemajetným studentům Liebich vracel stanovený poplatek, přesto, že sám byl živ velmi skromně pouze z těchto tax a z příjmů z literární činnosti

Návrh na studium

- Dopisem z **12.listopadu 1848** adresovaným ředitelství pražské polytechniky navrhuje Liebich zřídit dvousemestrální studium lesnických věd a předkládá i návrh osnovy celého studia
- Předpokládá ovšem předchozí studium na pražské polytechnice –matematika apod.



Löbliches k. st. Studien-Directorat

- Meine Verhältnisse erlauben es mir, beim Eintritt des gegen-wärtigen Studienjahres, bei der hierortigen k. ständ. Politechnik, Vorträge über Forstwissenschaft halten, welche ich täglich in einer Stunde abthun würde.

C. Die Dreyseinstimmigkeiten sind das Anfangswort.

C. Einflüsse der Kultur, Sprachen, was in Arabien und den Ländern
des Mittelalters, was Arabien und Persien, Indiens
überhaupt, das Lehrgesetz, und die Lehrgesetze in der
Lehre.

• Vorlesung.

A. Grund und Ursprung der Einflussnahme.

a. Organismus der Einflussnahme in Arabien.

b. Organismus der Einflussnahme in Indien.

B. Ursprung der Einflussnahme.

C. Ursprung der Einflussnahme.

Dopis doc.Liebicha z 12.listopadu 1848

Slavné královské Stavovské studijní ředitelství

Moje poměry mi dovolují, se začátkem stávajícího studijního roku, na zdejší královské stavovské Politechnice pronášet přednášky o lesnictví, které bych konal denně jednu hodinu.

K tomu však se při současném stavu lesnictví předpokládá u auditoria (u posluchačů) předběžné vzdělání, tak si přeji, aby se jich jen takoví studenti Politechniky zúčastnili, kteří se věnují lesnictví, kteří absolvovali již nejméně jeden rok Politechniku, protože jinak bych marně vynaložil snahu a píli, aby mé přednášky byly plodné.

Studijní plán *I. semestr*

A. Teorie pěstování lesa

B. Praktická část pěstování lesa. /čili užití teorie/

I. Pěstování lesa čili ryzí lesní hospodářství.

II. Setí dřevin či lesní polaření.

III. Kritika současné nauky o pěstování lesa.

Auditorium bude zde tak poučeno o stávajícím systému pěstování lesa, aby názorně poznalo chyby současného systému a těch se vyvarovalo.

A. Teorie pěstování lesa

- **a. První základy fyziologie rostlin.** Z toho jen tolik, co je nezbytné k poznání funkcí organismu dřevných rostlin.
- **b. První základy rolnické (zemědělské) chemie,** pokud jsou lesnímu hospodáři nezbytné k porozumění.
- **c. Vysetí dřevin (Holzanbau)** a jejich výchova, v těsném spojení s vědou o půdě (půdoznalectvím).
- **d. Pěstování lesů** čili ryzí lesní hospodářství.
- **e. Lesnická botanika** spojená s naukou o osévání lesa. Za stálého používání herbářů.
- **f. Nauka o lesním hmyzu** (lesní hmyzozpyt), s předkládáním vyobrazení a preparátů.

B. Praktická část pěstování lesa. /čili užití teorie/

I. Pěstování lesa čili ryzí lesní hospodářství.

- a. Nauka o vysokokmenném lese.
- b. Nauka o středním lese.
- c. Nauka o nízkém lese.
- d. Nauka o výběrném, hlavovém a oklestném hospodářství.

II. Setí dřevin či lesní polaření.

- a. Péče o půdu.
- b. Vysévání lesních dřevin.
- c. Výchova lesa.
- d. Sklizení dřeva a semen.

Studijní plán *II. semestr*

- A. Řízení lesního hospodaření.
- B. Nauka o správě lesa s praktickými příklady.
- C. Vliv reformy pěstování lesa na práci a prostor, na lidi, na zemědělství a chov dobytka, na průmysl celkem a zvláště na hutnictví a železnice.

Studijní plán *II. semestr*

- Ředitelství lesů.
- A. Účel a cíl ředitelství lesů.
- B. Forma vnější lesnické organizace.
- C. Forma vnitřní lesnické organizace.
- D. Organizace ústřední administrace.
- E. Národní ekonomie, pokud se lesního hospodaře týká, k poznání svého poslání a k pochopení, jak hluboko zasáhne jeho obor do jeho občanského života.

II. semestr

- A. Řízení lesního hospodaření.
 - a. Teorie řízení lesního hospodaření.
 - b. Praktická část řízení lesního hospodaření.

- B. Nauka o správě lesa s praktickými příklady.
 - a. Ochranné obvody. Jejich účel a cíl.
 - b. Správní obvody. Jejich účel a cíl.
 - c. Služební řád a účetnictví

- C. Vliv reformy pěstování lesa na práci a prostor, na lidi, na zemědělství a chov dobytka, na průmysl celkem a zvláště na hutnictví a železnice.

Ředitelství lesů. I

- A. Účel a cíl ředitelství lesů.
 - a. Organizace lesnické činnosti směrem ven.
 - b. Organizace lesnické činnosti směrem dovnitř.

- B. Forma vnější lesnické organizace.

- C. Forma vnitřní lesnické organizace.
 - a. Přímé formy a normy z vnějšku.
 - b. Přímé formy a normy uvnitř.

Ředitelství lesů. II

D. Organizace ústřední administrace.

- a. Její účetní norma.
- b. Její evidence domácího hospodářství (rozpočtu).

E. Národní ekonomie,

pokud se lesního hospodaře týká, k poznání svého poslání a k pochopení, jak hluboko zasáhne jeho obor do jeho občanského života.

Praha 12. listopadu 1848

*Christoph Liebich
c.k.ex komorní lesní inženýr a lesní rada*

Co tedy obsahovaly Liebichovy studijní plány

- Základní poznatky o pěstování lesů, včetně výchovy porostů
- Nauku o půdě
- Obnovu lesa s důrazem na „vysévání“
- Technologii semenářství
- Celý druhý semestr byl věnován ekonomice, řízení a administrativě
- Těžba a zpracování dřeva byly zcela opominuty – s ohledem na tehdy převládající jednoduchost:
 - těžba = sekera; doprava= kůň, zpracování = pilní mlýny, tesaři

Praktická výuka a rozšíření výuky

- Důležitá je Liebichova snaha připojit k výuce praktická cvičení v terénu
- Požádal o přidělení (propůjčení) brandýských komorních lesů (6 330 ha) jako přírodní laboratoře pro pedagogickou i vědeckou činnost polytechniky
- Již v červnu 1849 (a znovu 18.1.1855) předložil také návrh na rozšíření lesnického studia na polytechnice

Hodnocení přednášek

- Liebich byl velmi oblíbeným přednášejícím
- Vycházel z praktických potřeb tehdejšího lesnictví
- i když se v něčem mýlil, měl na tehdejší dobu velmi pokrokové a správné názory
- podporoval nové přístupy

Liebich neuspěl

- Liebich také požádal o zřízení profesorského místa - zřízení samostatné stolice lesnictví návrh předložil 13. května 1848 místodržitelovi Karlu knížeti Schwarzenbergovi, který návrh předložil do Vídně, kde byl 29. srpna 1848 zamítnut, stejně jako pozdější návrh z 6.dubna 1861 který byl zamítnut až 1864
- Stejně tak byly neúspěšné snahy o přiděl brandýských lesů, nebo o rozšíření výuky lesnictví na polytechnice

Karel Kořistka



Po Liebichovi přišli

- **Ant. Bohutínský** nar 1847 (Zelená Hora), pocházel ze slavného lesnického rodu Bohutínských, byl dvorní rada, zemský lesní inspektor a od r.1897 docent lesnické encyklopedie a na pražské německé technice (Německá vysoká škola technická v Praze, existovala od roku 1869 do roku 1945)

Poznámka

- 1849 vzniklo v Brně česko-německé technické učiliště , zárodek vyššího technického vzdělávání na Moravě
- V listopadu 1899 byla císařským výnosem zřízena C.a k.česká vysoká škola technická Františka Josefa v Brně
 - (4 profesori jediný obor – stavební)
- 1900 obor strojní, pak vzniklo kulturní inženýrství (tvorba krajiny)

Následovníci

- Dr. Josef **Sigmond** (1868-1956) 1891 absolvoval lesnickou akademii v Mariabrunnu, první český lesník promován 6.3.1910 ve Vídni promován doktorem zemědělských věd, 1892 působí v Haliči, 1898 vedoucí lesní hospodař městských lesů Plzeň, 1910 honorární docent encyklopedie lesnictví na pražské polytechnice

Následovníci

- Ing. Vojtěch **Kaisler** (1870-1943) Hochschule für Bodenkultur absolvoval 1893, po roční praxi ve Smečně, nastoupil 1894 u pražské správy hrazení bystřin, 1902 přeložen do Korutan, 1910 jmenován honorárním docentem pro obor hrazení bystřin na kulturním odboru pražské techniky a v roce 1917 rozšířeno jmenování docentem pro encyklopedii lesnictví
- V letech 1929-30 byl děkanem VŠZLI
- V letech 1938-39 byl rektorem ČVUT

Celkové hodnocení přínosu doc. Liebicha pro univerzitní výuku lesnictví

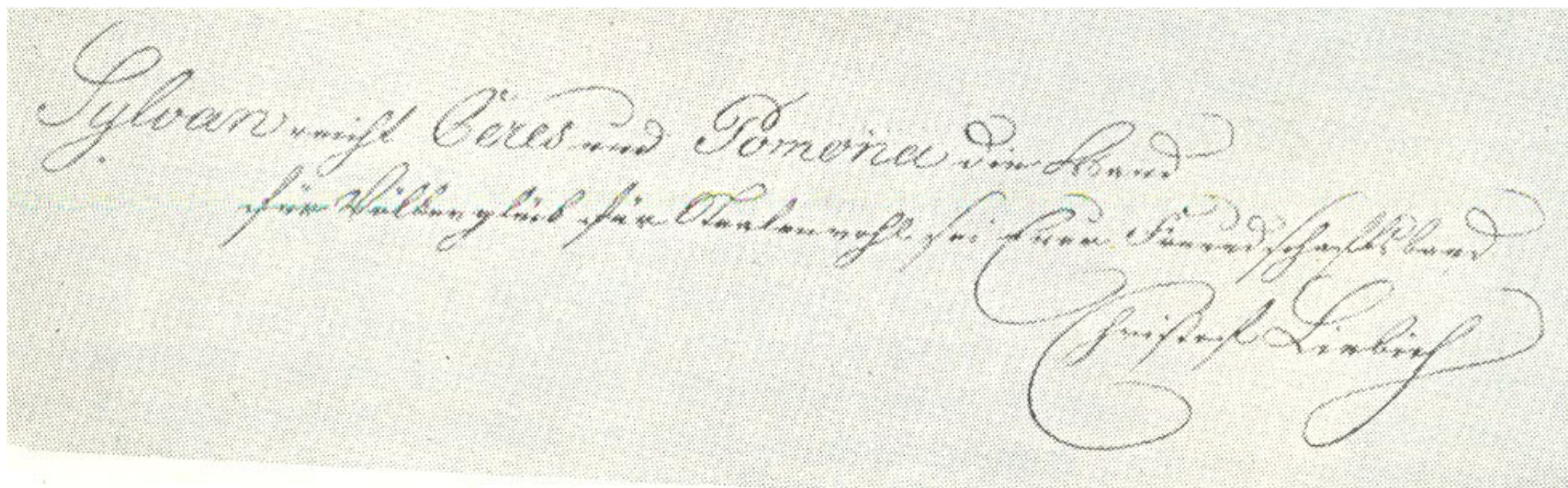
- Liebich byl prvním vysokoškolským vzdělaným lesníkem , který se snažil vnést do lesnictví systém a vědecký přístup k řešení lesnických otázek
- Požadoval ověřování a konfrontaci s praxí
- Měl praktické zkušenosti
- Kladl velký důraz na ekonomiku a administrativní zajištění

Celkové hodnocení Liebichovy osobnosti

- Doc. Liebich byl muž pilný, houževnatý, temperamentní s rozsáhlým vzděláním všeobecným, přírodovědeckým a lesnickým.
- Byl jedním z prvních lesníků, kteří správně pochopili význam prostředí na růstový proces lesních porostů a proto kladl důraz na zkoumání lesního prostředí
- Kromě rozborů hmotové těžby sledoval také finanční bilanci a celkový ekonomický přínos
- Byl oblíben nejen v řadách učitelů, ale i u posluchačů

(V.Korf)

Motto na litografii – podobizně Liebicha, kterou mu věnovali jeho oddaní žáci



Motto na litografii – podobizně Liebicha

- Sylvan reicht Ceres und Pomona die Hand für
Völkerglück für Staatenwohl sei Euer Freundschaftsband
Christof Liebich

Překlad

- Sylvanus podává Ceres a Pomoně ruku Váš přátelský
svazek budiž ku štěstí lidu a pro blaho státu
Kryštof Liebich



Fakulta lesnická
a dřevařská

